

CUL, Centrum för uthålligt lantbruk 2006-2008

Bakgrund

FN:s Rio-deklaration med handlingsplanen Agenda 21 och den svenska riksdagens miljö kvalitetsmål formulerar den allmänna visionen för jord- och trädgårdsbrukets (i fortsättningen kallat lantbruket) utveckling. En hållbar utveckling tillfredställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredställa sina behov. Lantbruket och livsmedelssystemet ska således både producera för dagens befolkning och skapa framtida handlingsfrihet där människor är en integrerad del av ekosystemen. Utgångspunkten är rättvisa vad gäller nyttjande av den gemensamma livsmiljön och människors möjligheter.

Ekologiskt lantbruk är ett försök att hantera lantbrukets hållbarhetsfrågor. Man utgår ifrån att produktions- och livsmedelssystemen behöver baseras på lokala och förnyelsebara resurser, samt bevara och stärka ekosystemens funktioner. Vidare ska produktionen och livsmedlen främja människors hälsa. Djurens välfärd och betydelse i produktionssystemet anses vara viktiga delar för en hållbar utveckling, liksom en rättvis fördelning av jordens resurser. IFOAM (International Federation of Organic Agricultural Movements) har sammanfattat denna syn på hållbarhet i fyra principer: hälsa, ekologi, omsorg och rättvisa.

För att genomföra det ekologiska lantbrukets övergripande hållbarhetsprinciper har det ekologiska lantbruket valt att använda certifieringssystem som medel. Det innebär att man formulerar certifierings-regler som ger incitament för det enskilda företaget att söka lösningar som går mot de övergripande målsättningarna. Produkternas kvalitet uppfattas som ett resultat av kvaliteten hos hela produktionskedjan. Märkning enligt regelverket av ekologiska produkter möjliggör att de kan hanteras på en öppen marknad.

Regeringen har ställt upp dels ett produktionsmål och dels ett konsumtionsmål. År 2010 ska andelen jordbruksmark som är certifierad som ekologisk öka till 20 procent, därtill ska även produktion av mjölk, ägg och kött från idisslare, gris och matfågel öka. Andelen ekologiska livsmedel i offentlig sektor ska nå 25 procent.

Riksdagen har tidigare avsatt betydande resurser för forskning, rådgivnings- och demonstrationsverksamhet inom området ekologiskt lantbruk. I december 2005 togs beslut om fortsatt resurstilldelning för forsknings- och utvecklingsarbete inom området.

I uppföljningskonferensen ”Efter Johannesburg – utmaningar för forskarsamhället” slås fast att det krävs en förändring av forskningen om miljö och utveckling. Fokus behöver flyttas från snävt avgränsade frågor till breda analyser av samspelet mellan det mänskliga samhället och miljön, i olika tidsskalor och på lokal till global nivå. Parallellt med disciplinära ansatser behövs ämnesöverskridande ansatser som kan utvecklas till tvärvetenskapliga program och som tar formen av integration av metoder och teorier mellan de traditionella disciplinerna och på hela skalan från grundläggande forskning till tillämpat utvecklingsarbete. Detta är sannolikt en

Instruktion CUL

nödvändig förutsättning för att nå avgörande framgångar i forskningen och utbildningen för utveckling av lantbruket i Agenda 21.

Som ett led i strävan att utveckla universitetets samlade resurser till en kraftfull samverkan för att utveckla det ekologiska lantbruket och för att långsiktigt utveckla ett hållbart, bärkraftigt och ekosystemförstärkande lantbruk etablerade SLU 1997 ett centrum för uthålligt lantbruk för en försöksperiod om fem år. Efter en utvärdering av CUL 2003, beslutade SLU att verksamheten ska fortsätta.

Instruktion för Centrum för uthålligt lantbruk

1. Centrum för uthålligt lantbruk gick fr.o.m. 2004-01-01 in i en ny period om fem år. Verksamheten skall innan periodens utgång utvärderas och beslut tas om dess fortsatta verksamhet.
2. Centrum för uthålligt lantbruk skall vara ett samarbetsorgan för forskare och institutioner vid SLU och intressenter utanför universitetet för utveckling av tvärvetenskapliga forskningsmetoder och för samverkan och samplanering av insatser för:
  - forskning och långsiktig kompetensuppbyggnad
  - utvecklingsarbete
  - utbildning
  - informationsspridning

inom uthålligt och ekologiskt lantbruk.

Syftet är att nå följande mål:

- I Kunskap som möjliggör att de av riksdag och regering uppställda målen för ekologisk produktion ska kunna uppnås.
  - II Kunskap för att bidra till att hela lantbruket skall utvecklas till ett hållbart och bärkraftigt lantbruk.
3. Till CUL finns en rådgivande referensgrupp. Därutöver finns en operativ ledare (föreståndare) för den dagliga verksamheten.

Referensgruppen består av följande ledamöter:

- en ordf., utses av dekanus för NL-fakulteten
- VH- och LTJ-fakulteterna föreslår vardera en forskare som representerar ämnesområdet.
- NL-fakulteten föreslår en till två forskare, företrädesvis från olika discipliner som representerar forskningsområdet
-

Därtill består referensgruppen av 11 ledamöter som utses av dekanus för NL-fakulteten på förslag av nedanstående organisationer (motsvarande):

- 1 ledamot som representerar de ekologiska odlarorganisationerna
- 1 ledamot som representerar Hushållningssällskapens förbund
- 1 ledamot som representerar KF, ICA och Dagab
- 1 ledamot som representerar konsumentorganisationerna

Instruktion CUL

- 1 ledamot som representerar Formas
- 1 ledamot som representerar LRF (SLF)
- 1 ledamot som representerar GRO,
- 1 ledamot som representerar Jordbruksverket
- 1 ledamot som representerar Naturvårdsverket
- 1 ledamot som representerar Livsmedelsverket
- 1 ledamot som representerar Konsumentverket

4. Referensgruppens uppgifter är:

- att föreslå föreståndare,
- att rådge i frågor om verksamhetens inriktning och utveckling,
- att spela en aktiv roll i arbetet med att lägga fram treåriga ramprogram och ettåriga verksamhetsplaner för forskning, långsiktig kompetensuppbyggnad, utvecklingsarbete, utbildning och informationsspridning,
- att vid utarbetandet av program verka för utveckling av tvärvetenskaplig forskning genom samverkan mellan discipliner och mellan finansiärer och utförare
- att förankra dessa program hos de operativa (forskning, utveckling, utbildning, informationsspridning) och finansierande enheterna,
- att rådge i tillståndet av underlag till SLU och övriga finansiärer för beräkning av driftsmedel och vid lämnandet av årsredovisning och de framställningar i övrigt som erfordras,
- att följa upp och utvärdera verksamheten.